

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу економіки та менеджменту
Кафедра управління імені Олега Балацького

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Ігор РЕКУНЕНКО
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 073 «Менеджмент»,

освітньо-професійна програма «Управління проєктами»

на тему: Соціальний проєкт як інструмент реалізації потреб громади

Здобувача групи УП.м-21 Самотуга Кирила Віталійовича

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____
(підпис)

Кирил САМОТУГ
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник: професор _____ Олександра КУЖУР _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ) (підпис)

Консультант¹⁾ _____ _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання Ім'я та ПРІЗВИЩЕ) (підпис)

Суми – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу економіки та менеджменту
Кафедра управління імені Олега Балацького

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Ігор РЕКУНЕНКО
(підпис) (Ім'я та ПРИЗВИЩЕ)
_____ 20____ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 073 «Менеджмент»,

освітньо-професійна програма «Управління проєктами»

Здобувача групи УП.м-21 Самотуга Кирила Віталійовича

1. Тема роботи "Соціальний проєкт як інструмент реалізації потреб громади" затверджена наказом № 1356-VI від 27.11.2023 р.
2. Термін подання здобувачем закінченої роботи 15.12.2023 р.
3. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення та аналіз теоретичних аспектів управління соціальними проєктами та розгляд методів аналізу потреб громади для розробки ефективних соціальних ініціатив в Україні.
4. Об'єктом дослідження є процес управління проєктами у сфері соціальних ініціатив.
5. Предмет дослідження: соціальний проєкт як інструмент реалізації потреб громади.
6. Кваліфікаційна робота виконується на підставі Законів України, підручників, навчальних посібників, статей та тез конференцій вітчизняних та зарубіжних авторів, відкритих інтернет-ресурсів.
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
I	Теоретичні основи управління проєктами в соціальній сфері	19.11.2023 р.
II	Аналіз потреб громади як основа розробки соціальних проєктів	30.11.2023 р.
III	Розробка соціального проєкту	05.12.2023 р.

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи:

У розділі 1 студент повинен розглянути та дослідити визначення концепції соціального проєкту та цілей соціальних ініціатив.

У розділі 2 студент повинен проаналізувати методи збору та аналізу інформації про потреби громади.

У розділі 3 студент повинен запропонувати рекомендації для подальших розробок соціальних проєктів в Україні.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника/консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання 02.11.2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи професор Олександра КУЖУР
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ім'я та ПРІЗВИЩЕ) (підпис)

Завдання до виконання одержав Кирил САМОТУГ
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача) (підпис)

АНОТАЦІЯ

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 30 найменування. Загальний обсяг магістерської роботи становить 41 стор., у тому числі 4 таблиці, 2 рисунків. Список використаних джерел включає в себе 3 сторінки.

Актуальність теми дослідження визначається наявністю суттєвих викликів і потреб у сучасному суспільстві. Зростання соціальних проблем, нерівності та потреба в ефективних механізмах їх вирішення роблять цю тему надзвичайно важливою. Спроможність розробки та реалізації соціальних проєктів для задоволення конкретних потреб громади стає стратегічно важливою в умовах змін в економіці, культурі та соціальному середовищі.

Мета дослідження полягає у ретельному вивченні та аналізі теоретичних аспектів управління соціальними проєктами, а також у розгляді методів аналізу потреб громади з метою розробки ефективних соціальних ініціатив в Україні. Об'єктом дослідження виступає процес управління проєктами у сфері соціальних ініціатив. Предметом роботи є роль соціального проєкту в задоволенні потреб громади.

Отримані результати дослідження вказують на важливі елементи, які слід враховувати при розробці соціальних проєктів в Україні. Зокрема, було виявлено, що глибокий аналіз потреб громади в поєднанні з ефективним використанням ресурсів є важливим етапом для успішної реалізації проєктів. Розвиток партнерств з різними суб'єктами, такими як місцеві громади, органи влади, бізнес та неприбуткові організації, також виявився важливим елементом для підтримки та спільної реалізації ініціатив.

Ключові слова: соціальний проєкт, соціальні ініціативи, управління проєктами, потреби громади.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ.....	8
1.1 Теоретичні основи визначення концепції соціального проєкту.....	8
1.2 Роль управління проєктами у сфері соціальних ініціатив.....	11
1.3 Огляд теоретичних підходів до визначення цілей соціальних проєктів.....	14
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПОТРЕБ ГРОМАДИ ЯК ОСНОВА РОЗРОБКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ.....	18
2.1 Методи збору та аналізу інформації про потреби громади для створення соціальних ініціатив.....	18
2.2 Систематизація та пріоритизація виявлених потреб громади для розробки соціальних проєктів.....	23
2.3 Визначення ролей та інтересів соціальних груп у громаді.....	25
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУ.....	27
3.1 Визначення мети та цілей соціального проєкту.....	27
3.2 Формулювання задач та визначення показників результативності соціальних ініціатив.....	30
3.3 Рекомендації для подальших розробок соціальних проєктів в Україні.....	32
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39

ВСТУП

В сучасному суспільстві, що постійно змінюється та розвивається, соціальні проекти стають невід'ємною частиною стратегії громадського розвитку. У рамках управління проектами в сфері соціальних ініціатив виникає необхідність розробки та впровадження ефективних стратегій, спрямованих на задоволення потреб громади та вирішення актуальних соціальних проблем.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є процес управління проектами в галузі соціальних ініціатив. Предметом дослідження є роль соціального проекту як засобу задоволення потреб громади.

Метою даної роботи є систематичний аналіз та узагальнення теоретичних аспектів соціальних проектів як засобу задоволення потреб громади, а також визначення їх ролі та ефективних методів реалізації в українському суспільстві. Дослідження спрямоване на розкриття принципів управління проектами в соціальній сфері для оптимального досягнення соціальних цілей та покращення благополуччя громад.

Основними завданнями роботи є:

- аналіз теоретичних засади визначення концепції соціального проекту;
- дослідження методів збору та аналізу інформації про потреби громади для створення соціальних ініціатив;
- розробка рекомендацій для подальших розробок соціальних проектів в Україні.

У ході дослідження використовувалися різноманітні методи, спрямовані на глибоке вивчення та аналіз запропонованої теми. Зокрема, був проведений теоретичний аналіз наукових джерел та публікацій з управління соціальними проектами. Використано методи аналізу та систематизації інформації для визначення ключових елементів концепції соціальних проектів та їхньої ролі у задоволенні потреб громади.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у розширенні теоретичних знань щодо концепції соціальних проєктів та їхньої ролі у задоволенні потреб громади. Дослідження виявило нові підходи до управління соціальними ініціативами та визначення їхніх стратегічних орієнтирів.

Отримані результати вказують на важливість глибокого аналізу та системного підходу до розробки соціальних проєктів з урахуванням специфіки потреб та інтересів різних соціальних груп у громаді. Дослідження також вносить вклад у розуміння ефективних методів аналізу та систематизації інформації щодо потреб громади для подальшого формування та вибору соціальних ініціатив. Отримані результати дослідження сприятимуть вдосконаленню практичного застосування теоретичних знань у сфері управління соціальними проєктами та розвитку підходів до створення ефективних ініціатив для задоволення різноманітних потреб громади.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

1.1 Теоретичні основи визначення концепції соціального проєкту

Соціальний проєкт – це комплексна та цілеспрямована ініціатива, спрямована на вирішення конкретної соціальної проблеми або покращення якості життя громади. Такий вид проєктів має на меті створення позитивних змін у соціумі та сприяння розвитку суспільства.

Соціальні проєкти можуть охоплювати різні сфери, включаючи освіту, охорону здоров'я, розвиток інфраструктури, екологію та багато інших. Однак, їхньою спільною метою завжди є покращення благополуччя та умов життя людей у громаді. (Стрижко та ін., 2021) Намір здійснити заходи та впровадити ініціативи, спрямовані на підвищення загального стану добробуту, комфорту та якості життя мешканців певної території чи громади може включати в себе різноманітні суспільні компоненти, а саме:

1. Економічне благополуччя, що включає розвиток економіки громади, створення нових робочих місць, підвищення рівня доходів громадян.

2. Соціальні послуги та інфраструктура, тобто забезпечення належних соціальних служб, доступу до освіти, охорони здоров'я, житлової інфраструктури, транспортних засобів тощо.

3. Культурна та соціальна активність, що сприяє культурному розвитку громади, організація заходів та подій, що сприяють підвищенню соціальної взаємодії та громадянської активності.

4. Безпека та якість навколишнього середовища, яка характеризується забезпеченням безпеки громади, а також збереженням та покращенням якості навколишнього середовища.

5. Громадський порядок та правопорядок, а саме здійснення заходів для забезпечення порядку та безпеки в громаді, виконання законів та правових норм.

Отже, покращення благополуччя та умов життя в громаді передбачає створення такого середовища, в якому кожен член громади має високий рівень життєвого комфорту, безпеки, доступ до необхідних ресурсів та можливостей для особистого та соціального розвитку.

Концепція соціального проєкту - це система ідей, цілей, завдань та стратегій, що лежать в основі ініціативи, спрямованої на вирішення соціальної проблеми або задоволення конкретних потреб громади. Така концепція визначає цільовий напрямок проєкту та визначає шляхи досягнення позитивних змін у суспільстві.

Ознайомлення з концепцією соціального проєкту є першим і ключовим кроком у розумінні та впровадженні ефективних ініціатив, спрямованих на вирішення соціальних проблем та задоволення потреб громади. Соціальний проєкт представляє собою цілеспрямовану діяльність, спрямовану на покращення соціальної ситуації або вирішення конкретної проблеми в громаді.

Концепція ґрунтується на ідеї впливу та позитивних змінах у соціумі через реалізацію конкретних заходів та проєктів. Соціальні проєкти можуть охоплювати широкий спектр питань, включаючи освіту, охорону здоров'я, екологію, культуру, та інші сфери громадського життя.

Основні риси концепції соціального проєкту включають в себе:

1. Мета та цілі. Кожен соціальний проєкт має чітко визначену мету та цілі, спрямовані на досягнення позитивних змін у громаді.

2. Спільнотний підхід. Реалізація соціальних проєктів базується на взаємодії та співпраці з представниками громади, врахуванні їхніх потреб та прагнень.

3. Ефективність та вимірювані результати. Соціальні проєкти мають систему вимірювання результатів та оцінки їхньої ефективності для забезпечення позитивного впливу.

4. Участь стейкхолдерів. Важливим елементом концепції є залучення різних стейкхолдерів, таких як громадяни, бізнес, та державні органи.

5. Сталість та тривалість. Спрямованість на сталість та тривалість позитивних змін є ключовими характеристиками успішного соціального проєкту.

Вивчення концепції соціального проєкту дозволяє розкрити потенціал для розробки та реалізації проєктів, спрямованих на досягнення соціальної справедливості та покращення якості життя у громаді. (Матюшенко, 2022)

Концепція соціального проєкту є базовим документом, що визначає стратегічний напрямок ініціативи та основні принципи, за якими буде відбуватись її реалізація.

В Україні законодавство, що регулює соціальні проєкти та ініціативи, розподілене між різними законами та нормативно-правовими актами, оскільки це широка тема, пов'язана з багатьма сферами суспільного життя. Основні моменти регулювання соціальних проєктів можуть визначені в наступних нормативно-правових актах:

1. Конституція України (1996) визначає основні принципи соціальної політики та права громадян на соціальний захист.

2. Закон України «Про громадські об'єднання» (2013) визначає правовий статус громадських організацій, які часто є ініціаторами соціальних проєктів.

3. Закон України «Про державні закупівлі» (2016) регулює процеси державних закупівель, включаючи соціальні проєкти, які можуть фінансуватися державними коштами.

4. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2016) стосується благодійних організацій та процесів благодійної діяльності, які часто займаються реалізацією соціальних проєктів.

5. Інші закони та нормативні акти, що регулюють соціальні проєкти використовуються залежно від конкретної сфери соціального проєкту, тобто можуть застосовуватися інші закони, наприклад, у сферах освіти, охорони здоров'я, екології тощо.

Отже, концепція соціального проєкту є важливою ініціативою, що спрямована на розв'язання соціальних проблем та задоволення конкретних

потреб громади. Успішна реалізація такого проєкту вимагає чітко визначених цілей, активної участі громадськості та ефективного управління проєктом. Необхідність урахування всіх аспектів для забезпечення тривалих і позитивних змін в суспільному житті громади є важливим етапом у концепції соціального проєкту.

1.2 Роль управління проєктами у сфері соціальних ініціатив

Соціальна ініціатива - це організована та спрямована діяльність групи чи індивіда, спрямована на вирішення соціальних проблем, поліпшення умов життя громади або задоволення певних потреб соціуму, що може включати в себе різноманітні проєкти, заходи або програми, спрямовані на розвиток та покращення соціального благополуччя.

Соціальні ініціативи можуть бути запроваджені як громадськими організаціями, так і окремими людьми, мають різноманітний спектр напрямків, включаючи освіту, охорону здоров'я, екологію, гендерні питання, боротьбу з бідністю, розвиток місцевих спільнот та інші сфери.

Основні характеристики соціальної ініціативи включають добровільність, безприбутковість або суспільну користь, активну участь громади чи інших зацікавлених сторін, а також спрямованість на реальне поліпшення умов життя та соціального середовища. (Безверхнюк та ін., 2013)

Управління проєктами у сфері соціальних ініціатив - це систематичний та структурований підхід до планування, виконання та контролю за реалізацією проєктів, спрямованих на вирішення соціальних проблем, поліпшення якості життя громади та задоволення її потреб. Такий підхід передбачає використання методів та інструментів управлінської діяльності для досягнення конкретних соціальних цілей.

В сфері соціальних ініціатив, управління проєктами стає визначальним інструментом для координації та ефективного впровадження різноманітних програм та ініціатив, спрямованих на вирішення соціальних викликів і

поліпшення якості життя громади. (Ноздріна та ін., 2010) В таблиці 1.1 представлено аспекти ролі управління проектами.

Таблиця 1.1 – Аспекти ролі управління соціальними проектами

Управлінська функція	Аспект ролі	Характеристика
Координація дій та ресурсів	Мультистейкхолдерний підхід	Управління проектами враховує різноманітні інтереси стейкхолдерів, таких як громадські організації, урядові структури, бізнес-сектор, та громада, що сприяє створенню єдиної команди для досягнення спільних цілей.
	Оптимізація ресурсів	Управління проектами дозволяє раціонально використовувати обмежені ресурси, що особливо важливо в соціальному контексті, де ефективне використання фінансових, людських і матеріальних ресурсів є критичним.
Визначення стратегій та цілей	Стратегічне планування	Управління проектами включає в себе розробку стратегій, що визначають напрямки розвитку та конкретні кроки для досягнення соціальних цілей, що сприяє створенню системного підходу до розв'язання соціальних проблем.
	Цільове спрямування	Управління проектами допомагає конкретизувати цілі ініціативи, щоб їхнє досягнення було вимірювано та оцінювано.
Залучення громадськості	Активна участь громади	Методи управління проектами передбачають включення громади у процес прийняття рішень. Це стимулює активну участь та підтримку ініціативи з боку мешканців.
	Транспарентність та відкритість	Управління проектами створює рамки для прозорого взаємодії ініціаторів проекту з громадою, що сприяє встановленню довіри та відкритості.
Оцінка впливу та сталість результатів	Моніторинг та оцінка	Управління проектами включає системи моніторингу та оцінки впливу, що дозволяє визначати ефективність та коригувати стратегії в процесі реалізації проекту.
	Забезпечення сталості	Приділення уваги питанням сталого розвитку допомагає забезпечити тривалість та сталість позитивних змін, які вносить соціальний проект.
Розробка комунікаційних стратегій	Взаємодія та спілкування	Управління проектами враховує важливість двосторонньої комунікації, що сприяє ефективному обміну інформацією та врахуванню поглядів різних зацікавлених сторін.
	Залучення ЗМІ та громадськості	Розробка ефективних комунікаційних стратегій сприяє підтримці та поширенню інформації про соціальний проект серед широкого загалу.

Як видно з таблиці 1.1, запропонований розширений підхід до управління проектами у сфері соціальних ініціатив допомагає створювати не лише

ефективні, але й стійкі та значущі зміни у житті громади, враховуючи потреби різних соціальних груп та забезпечуючи їхню активну участь у процесах розвитку.

Рівневість управління соціальними ініціативами передбачає, що прийняття рішень та виконання завдань відбувається на різних рівнях, включаючи верхній рівень, де приймають стратегічні рішення, і нижні рівні, де реалізують конкретні завдання та дії. (Тян та ін., 2003) Такий підхід враховує важливість взаємодії та співпраці між різними рівнями управління для досягнення спільних соціальних цілей. В таблиці 1.2 представлена рівневість управління соціальними ініціативами.

Таблиця 1.2 – Рівневість управління соціальними ініціативами

Стратегічний рівень	
Прийняття стратегічних рішень	Формулювання стратегії та визначення основних напрямків соціальних ініціатив
Забезпечення відповідності цілей	Спрямування дій на досягнення великих соціальних стратегічних орієнтирів
Тактичний рівень	
Розробка планів та програм	Визначення конкретних проектів та дій для реалізації стратегічних завдань
Керування ресурсами	Розподіл та ефективне використання людських, фінансових та матеріальних ресурсів
Операційний рівень	
Виконання конкретних завдань	Реалізація проектів та програм на місцевому рівні
Моніторинг та звітність	Ведення обліку та звітності за реалізацію конкретних ініціатив
Залучення громадськості	
Горизонтальна взаємодія	Забезпечення активного залучення громади та громадських організацій на всіх рівнях
Комунікації та інтеракція	
Ефективність спілкування	Забезпечення відкритого обміну інформацією між різними рівнями управління та учасниками ініціатив

Отже, рівневість управління дозволяє враховувати особливості різних рівнів прийняття рішень та забезпечити комплексний підхід до реалізації соціальних ініціатив на всіх етапах їх впровадження.

1.3 Огляд теоретичних підходів до визначення цілей соціальних проєктів

Цілі соціальних проєктів визначаються як конкретні, вимірювані та досяжні результати, які мають бути досягнені через реалізацію проєкту з метою поліпшення соціального становища громади або певної соціальної проблеми. (Шкуро, 2012) Визначення цілей є важливою частиною процесу планування та розробки соціального проєкту і визначає вектор його діяльності.

Основні характеристики визначення цілей соціальних проєктів включають:

1. Конкретність, тобто цілі повинні бути чіткими та конкретними, описуючи конкретні досягнення, які мають відбутися. Наприклад, замість загальної мети "покращити умови життя", метою може бути "побудувати та забезпечити доступне житло для 20 сімей".

2. Вимірюваність означає, що цілі повинні бути вимірюваними, щоб забезпечити можливість оцінки ступеня їх досягнення. Використання конкретних числових показників чи вимірювальних шкал допомагає в оцінці результатів.

3. Досяжність вказує на те, що цілі повинні бути реалістичними та досяжними в умовах конкретного проєкту. Вони повинні враховувати наявні ресурси та обмеження, які можуть вплинути на їх виконання.

4. Визначення часових меж, протягом яких мають бути досягнуті цілі, допомагає в створенні чіткого графіку робіт та плануванні витрат часу.

5. Цілі соціального проєкту повинні бути актуальними та відповідати потребам та викликам громади чи соціального середовища.

6. Зв'язок із загальними цілями характеризується тим, що цілі соціального проєкту повинні вписуватися у загальні стратегічні цілі організації чи ініціатора проєкту, а також враховувати взаємозв'язок з іншими ініціативами.

Визначення цілей є важливим етапом в розробці соціального проєкту, оскільки вони стають орієнтиром для всієї діяльності та оцінки його успішності. (Яременко, 2004)

Цілі соціальних проєктів направлені на досягнення позитивних змін у суспільстві та поліпшення якості життя його членів. Серед розповсюджених цілей соціальних проєктів можна виділити наступні:

1. Розвиток соціальних сфер - проєкти спрямовані на покращення доступу до освіти, охорони здоров'я, культурних та розважальних можливостей для всіх верств населення.

2. Зменшення соціальної нерівності. Мета таких проєктів полягає в забезпеченні рівних можливостей та вигод для різних соціальних груп, включаючи людей з обмеженими можливостями, мігрантів, малозабезпечених та інші вразливі категорії.

3. Підтримка вразливих груп населення, включає заходи для поліпшення життя людей, які опинилися в складних життєвих обставинах, таких як бездомні, жертви насильства, люди похилого віку тощо.

4. Збереження та захист навколишнього середовища, тобто проєкти спрямовані на збереження природних ресурсів, зменшення впливу на довкілля та підвищення екологічної свідомості громади.

5. Підтримка підприємництва та зайнятості. Такі проєкти спрямовані на створення умов для розвитку місцевого бізнесу, створення робочих місць та підтримку підприємництва в громаді.

6. Забезпечення соціальної інтеграції. Мета полягає в зміцненні взаєморозуміння та толерантності, підтримці соціальних зв'язків та формуванні єдиної громадської ідентичності.

7. Розвиток інфраструктури та житлового фонду. Спрямовані на поліпшення умов проживання через розвиток інфраструктури, будівництво та реконструкцію житла.

Описані цілі можуть варіюватися в залежності від конкретного соціального контексту та проблем, які необхідно вирішити в рамках проєкту.

Огляд теоретичних підходів до визначення цілей соціальних проєктів дає можливість розглянути різні трактування та концепції, які лежать в основі

формулювання завдань та орієнтирів у сфері соціальних ініціатив. (Геращенко, 2010) Розглянемо відомі підходи до формулювання завдань соціальних проєктів.

1. Використання SMART-цілей, що становить аббревіатуру від конкретних (Specific), вимірюваних (Measurable), досяжних (Achievable), реалістичних (Realistic) та часово визначених (Time-bound) цілей. Конкретність допомагає уникнути неоднозначності, вимірюваність забезпечує можливість кількісної оцінки прогресу, досяжність та реалістичність сприяють реальному втіленню цілей, а часове обмеження стимулює ефективність виконання завдань.

2. Прагматичний підхід означає орієнтацію на конкретні результати. Такий підхід фокусується на визначенні конкретних та практичних результатів, які призведуть до покращення соціальної ситуації. Сутність підходу полягає в тому, щоб цілі були спрямовані на реальні зміни та поліпшення у житті громади. Концентрація на практичних результативних діях дозволяє ефективно вирішувати конкретні соціальні виклики.

3. Стейкхолдерський підхід характеризується врахуванням інтересів зацікавлених сторін та формулюванні цілей на основі потреб та очікувань громади та інших учасників проєкту. Формулювання цілей відбувається на основі консультацій з різними групами громади, громадськими організаціями, владними установами та іншими учасниками, тобто допомагає отримати широку підтримку та взаєморозуміння в рамках соціального проєкту.

4. Теорія зміни (логіка зміни) включає визначення цілей через процеси та зміни, які слід впроваджувати для досягнення бажаного результату.

Такий підхід заснований на уявленні, що цілі повинні бути визначені через процеси та зміни, які необхідно впроваджувати для досягнення бажаного результату, тобто звертається увага на важливість не лише результатів, а й трансформаційних змін у соціальних структурах, системах та відносинах.

5. Екологічний підхід означає оцінку впливу проєкту на соціальне середовище та розробку цілей, що сприяють екологічній сталості. Екологічний підхід означає оцінку взаємозв'язків та взаємовпливу соціального проєкту на

природне та соціальне середовище. Цілі формулюються з урахуванням екологічних аспектів для досягнення сталості та збереження природних ресурсів.

6. Голістичний підхід характеризується узгодженістю та комплексністю у формулюванні цілей, які враховують взаємодію різних аспектів соціальної реальності та потреб громади. Голістичний підхід також розглядає різні соціальні групи та їх потреби, сприяючи включеності та рівні можливості для всіх членів громади. Крім того, такий підхід пропонує системний погляд на вирішення проблем, враховуючи взаємозв'язки та взаємодію різних компонентів системи.

Проаналізовані підходи можуть використовуватися як окремо, так і в поєднанні залежно від конкретної ситуації та завдань соціального проєкту. Розгляд різних теоретичних підходів допомагає зрозуміти різноманітність та гнучкість у визначенні цілей соціальних ініціатив.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОТРЕБ ГРОМАДИ ЯК ОСНОВА РОЗРОБКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ

2.1 Методи збору та аналізу інформації про потреби громади для створення соціальних ініціатив

Потреби громади в контексті соціального проєкту визначаються як конкретні області, аспекти або проблеми, які потребують уваги та втручання для поліпшення соціально-економічного становища громади. Визначення цих потреб є важливим етапом у розробці проєкту, оскільки дозволяє спрямовувати зусилля та ресурси на ті елементи, які мають на найбільший вплив. (Палатна, 2022) Потреби громади можуть бути різноманітними і визначатися різними чинниками, такими як економічні обставини, освіта, здоров'я, інфраструктура, доступ до послуг і ін.

Загальне визначення потреб громади в контексті соціального проєкту включає в себе наступні характеристики:

1. Специфіка потреб.

Ідентифікація конкретних областей, де громада потребує покращень чи підтримки. Це може стосуватися освіти, зайнятості, житла, медичного обслуговування, соціальної інтеграції, культурних ініціатив та інших сфер.

2. Причини та фактори виникнення потреби.

Розуміння причин, які лежать в основі цих потреб. Це може включати економічні труднощі, соціальне виключення, низьку якість життя, обмежений доступ до ресурсів тощо.

3. Зацікавлені групи.

Визначення різних груп в громаді, які можуть бути зацікавлені в різних аспектах соціального проєкту. Це може бути молодь, люди похилого віку, мігранти, місцеві підприємці, активісти та інші.

4. Пріоритети та важливість.

Оцінка важливості кожної потреби та визначення тих, які є найбільш критичними та вимагають негайного втручання.

5. Взаємозв'язок з реальним життям.

Поєднання теоретичного визначення потреб з практичним реалізмом, оцінка, як ці потреби впливають на повсякденне життя громадян та загальний розвиток громади.

Визначення потреб громади є критичним етапом у процесі розробки соціальних проєктів. Цей етап не лише визначає напрямок та обсяги майбутнього втручання, але й створює міцний фундамент для розроблення стратегій та ініціатив, які будуть відповідати реальним викликам та побажанням громади. (Безпалько, 2005)

Визначення потреб громади дозволяє врахувати різноманітні аспекти її життя та розвитку, тобто врахування економічних, соціальних, освітніх, медичних та інших потреб, що є важливими для підтримки повного та гармонійного розвитку громади.

Крім того, визначення потреб громади передбачає вивчення не лише самих потреб, але й причин їх виникнення, що дозволяє розуміти глибинні механізми, які впливають на життя громадян та формують основні виклики, з якими вони стикаються.

Важливо враховувати взаємозв'язок між потребами різних соціальних груп та різноманітність інтересів у громаді. Така умова робить процес визначення потреб більш комплексним та враховує різноманітність поглядів та потреб різних частин громади.

Збір та аналіз інформації про потреби громади надає можливість створити систематичний підхід до розуміння їхньої суті та визначення пріоритетів. Така інформація стає фундаментом для подальших етапів, включаючи розробку конкретних заходів та стратегій, спрямованих на задоволення цих потреб.

Детальний аналіз і визначення потреб громади створює передумови для розроблення ефективних та в дідповідних до втілення соціальних проєктів. Враховуючи конкретність та обґрунтованість отриманих даних, проєкти стають

не лише реакцією на виклики, але й стратегічними інструментами для досягнення стійкого позитивного впливу на громаду. (Черкашина, 2010)

Методи збору та аналізу інформації про потреби громади визначаються з урахуванням специфіки конкретного проєкту та особливостей громади. Важливо використовувати різноманітні підходи для отримання повного та об'єктивного зображення потреб та проблем. (Лях та ін., 2022) На рис. 2.1 візуалізовано методи, які можна використовувати для збору та аналізу інформації про потреби громади.

Рисунок 2.1 – Методи для збору та аналізу інформації про потреби громади

Комбінування описаних на рисунку 2.1 методів дозволяє отримати різнобічну та повну інформацію про потреби громади, що в свою чергу допомагає точніше адаптувати соціальні ініціативи до реальних потреб та очікувань.

Аналіз отриманої інформації про потреби громади для створення соціальних ініціатив може бути проведений за допомогою різних форм та методів, які дозволяють систематизувати та зрозуміти отримані дані. Розглянемо декілька форм аналізу, які можна використовувати для аналізу інформації про потреби громади.

1. SWOT-аналіз.

- Strengths (Сильні сторони): ідентифікація сильних сторін громади, які можна використовувати для реалізації соціальних ініціатив.
- Weaknesses (Слабкі сторони): виявлення слабких сторін громади, які можуть стати перешкодою для втілення проектів.
- Opportunities (Можливості): аналіз можливостей, які можуть бути використані для покращення умов та реалізації ініціатив.
- Threats (Загрози): Визначення можливих загроз, які можуть вплинути на успішність соціальних проектів.

2. Матриця пріоритетів.

- Визначення важливості та терміновості потреб громади для встановлення пріоритетів в реалізації ініціатив.

3. Графіки та діаграми.

- Використання графіків та діаграм для візуалізації важливих параметрів, таких як обсяги потреб, розподіл ресурсів та інші ключові аспекти.

4. Групові обговорення та фокус-групи.

- Проведення зустрічей з представниками громади для отримання додаткового контексту та глибшого розуміння їхніх потреб та очікувань.

5. Системний аналіз.

- Врахування взаємодії різних елементів громади та їх вплив на взаємозв'язок між потребами.

6. Кластерний аналіз.

- Групування подібних потреб чи характеристик громадян для більш ефективного розуміння та відповідного реагування.

Перелічені форми аналізу не є взаємовиключними, а навпаки, вони можуть взаємодіяти та доповнювати одна одну, створюючи повний обсяг інформації про потреби громади. Комбінування різних методів дозволяє отримати глибше розуміння контексту та врахувати різні сторони життя громади.

Залежно від конкретної ситуації та поставлених завдань, можна використовувати одну чи декілька з цих форм аналізу для отримання найбільш повного та об'єктивного уявлення про потреби громади. (Слозанська, 2016) Такий комплексний підхід забезпечує не лише об'єктивність отриманих даних, але й створює надійний фундамент для подальшого планування та реалізації соціальних ініціатив, які відповідають реальним потребам та очікуванням громади. В таблиці 2.1 наведено приклади комбінування форм аналізу інформації про потреби громади.

Таблиця 2.1 – Комбінування форм аналізу інформації про потреби громади

Комбінація методів	Характеристика
SWOT-аналіз + групові обговорення та фокус-групи	Застосування SWOT-аналізу дозволяє виділити стратегічні переваги та слабкі сторони громади, але для детального вивчення конкретних потреб може бути корисним використання методів групових обговорень та фокус-груп.
Графіки та діаграми + системний та кластерний аналіз	Графіки та діаграми можуть визначити основні тенденції та залежності, тоді як системний та кластерний аналіз дозволяють розглядати громаду як єдину систему, визначаючи взаємозв'язки між різними аспектами її життя.
SWOT-аналіз + матриця пріоритетів	Використання SWOT-аналізу для ідентифікації сильних та слабких сторін громади, а також можливостей та загроз. Застосування матриці пріоритетів для визначення терміновості та важливості кожної зі знайдених характеристик, щоб сформулювати пріоритетність проєктів.
Графіки та діаграми + групові обговорення та фокус-групи	Використання графіків та діаграм для візуалізації зібраної інформації та подачі результатів аналізу у зрозумілій формі. Організація фокус-груп для детального обговорення графічних представлень та отримання додаткового відгуку від громади.
Групові обговорення та фокус-групи + кластерний аналіз	Проведення групових обговорень для збору інформації від громади та розкриття основних тем та проблем. Застосування кластерного аналізу для групування схожих потреб чи характеристик та визначення групових пріоритетів.
Матриця пріоритетів + групові обговорення та фокус-групи	Визначення терміновості та важливості потреб громади за допомогою матриці пріоритетів. Організація групових обговорень для виправлення розбіжностей та уточнення пріоритетів в контексті виражених громадських думок.

Запропоновані в таблиці 2.1 варіанти поєднання форм аналізу можуть бути адаптовані залежно від конкретної ситуації та особливостей громади. Гнучкість у виборі методів аналізу дозволяє уточнювати та доповнювати зібрані дані, надаючи глибше та більш точне зображення потреб громади. Комбінування різних форм аналізу може бути використано для отримання більш комплексного та глибшого розуміння потреб громади.

2.2 Систематизація та пріоритизація виявлених потреб громади для розробки соціальних проєктів

Пріоритизація виявлених потреб громади для розробки соціальних проєктів – це важливий етап у процесі планування та реалізації ініціатив, спрямованих на поліпшення благополуччя спільноти. Оцінка важливості та терміновості кожної потреби визначає напрямок для подальших дій, дозволяючи ефективно використовувати ресурси та забезпечувати максимальну соціальну користь. (Капська, 2004)

Оцінка важливості потреб базується на ступені впливу на життя громади та їхній терміновості та враховує актуальність проблем та можливість швидкого вирішення. Залучення громади грає ключову роль у визначенні пріоритетів. Громадське голосування та консультації дозволяють зрозуміти погляди та підтримку спільноти.

Стратегічне планування включає визначення відповідності розв'язання потреб місії та стратегічним цілям проєкту. Застосування інновацій та новаторських підходів може збільшити ефективність вирішення проблем.

Оцінка ресурсів та їхнє раціональне використання є важливою частиною пріоритизації. Розгляд вартості та оптимізація ресурсів допомагають забезпечити, що кожен соціальний проєкт буде ефективним та реалізованим на найвищому рівні.

Систематизація та пріоритизація виявлених потреб громади є ключовим етапом для розробки ефективних соціальних проєктів. Основна мета полягає в

упорядкуванні та визначенні того, які потреби є найбільш критичними та терміновими для задоволення. На рисунку 2.2 подано розширений погляд на процес систематизації та пріоритизації громадських потреб.

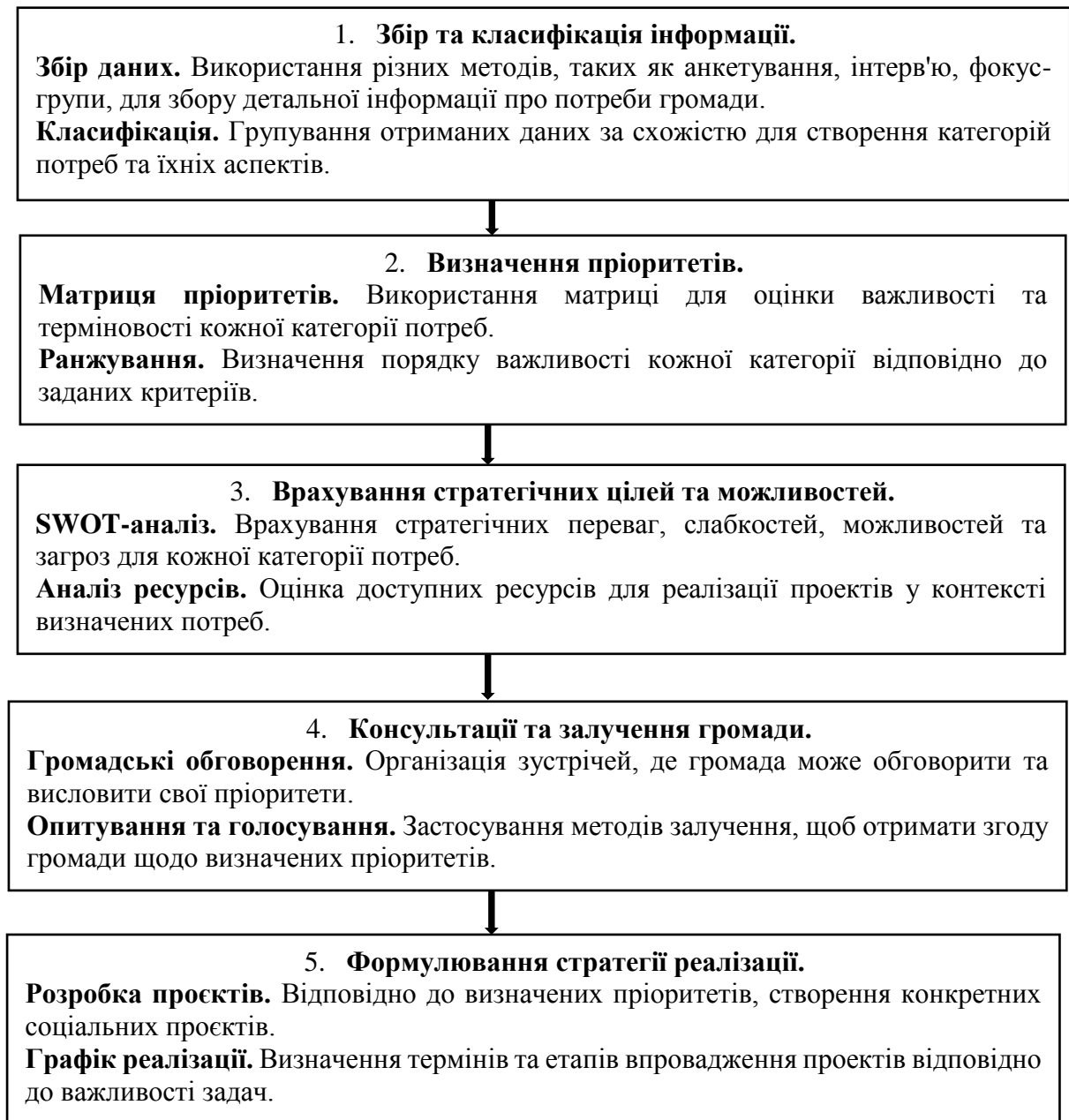

Рисунок 2.2 – Процес систематизації та пріоритизації громадських потреб.

Описаний підхід дозволяє не лише ідентифікувати головні потреби громади, але і створювати стратегії їхнього задоволення, оптимізуючи використання доступних ресурсів та залучаючи громаду до процесу прийняття рішень.

Пріоритизація виявлених потреб громади є стратегічним інструментом, що дозволяє фокусувати увагу та ресурси на найбільш суттєвих завданнях, сприяючи створенню соціальних проєктів, які відповідають реальним викликам та потребам спільноти.

Процес пріоритизації починається зі збору та класифікації інформації про потреби громади. Різноманітні методи, такі як анкетування, інтерв'ю та фокус-групи, допомагають отримати детальний огляд вимог та побажань спільноти.

2.3 Визначення ролей та інтересів соціальних груп у громаді

Визначення ролей та інтересів соціальних груп у громаді є важливим етапом розробки соціальних проєктів, оскільки різні суб'єкти мають власні унікальні потреби, очікування та вклад у спільний розвиток.

Роль соціальних груп у громаді визначається їхнім внеском у формування та функціонування суспільства. Кожна соціальна група, враховуючи свої унікальні характеристики, взаємодіє з іншими членами громади, вносячи важливий внесок у соціокультурний та економічний розвиток. (Беновська, 2021) Враховуючи різні ролі та внесок кожної соціальної групи, формується взаємодія, спрямована на досягнення спільних цілей та забезпечення загального благополуччя громади.

Інтереси соціальних груп у громаді представляють собою сукупність потреб, цінностей, та очікувань, які є характерними для конкретної категорії осіб в їхніх взаємодіях та взаємовідносинах з оточуючим соціальним середовищем. Кожна соціальна група має свої унікальні інтереси, що відображають її потреби та аспірації у відповіді на конкретні соціальні, економічні та культурні виклики.

Соціальні групи у громаді – це сукупності осіб, які об'єднуються на основі спільних характеристик, таких як вік, соціальний статус, професійні інтереси, етнічна приналежність тощо. Соціальні групи формуються внаслідок суспільних взаємодій та взаємовідносин у межах конкретної територіальної спільноти. Соціальні групи є неоднорідними, і в межах кожної з них існує різноманіття

індивідуальних думок, поглядів та переконань. Урахування цього різноманіття є важливим аспектом для розвитку соціальних проєктів, орієнтованих на потреби та інтереси різних соціальних груп в громаді.

Соціальні групи в громаді можна класифікувати за різними ознаками, такими як вікові групи, соціальний статус, етнічність, освіта, зайнятість та інші. (Шнаппер, 2007) Кожна з цих груп має свої унікальні ролі та інтереси, які можуть впливати на розвиток та ефективність соціальних проєктів.

В таблиці 2.3 наведено визначення ролей та інтересів соціальних груп у громаді.

Таблиця 2.3 – Ролі та інтереси соціальних груп

Визначення ролей	
Молодь	Молодь може виступати в ролі активних учасників, які вносять ідеї та енергію у проєкт. Розвиток навичок та можливість самореалізації - ключові фактори для цієї групи.
Пенсіонери	Пенсіонери можуть бути важливим резервом досвіду та знань. Вони можуть виконувати ролі консультантів, допомагати в менторстві та надавати підтримку.
Бізнес-спільнота	Представники бізнесу можуть виступати як партнери, надаючи ресурси та експертизу. Вони мають інтерес у розвитку громади для створення сприятливого бізнес-середовища.
Місцеві органи влади	Органи влади виконують роль регуляторів та координаторів. Вони можуть забезпечити необхідні дозволи, фінансування та підтримку для реалізації соціальних проєктів.
Визначення інтересів	
Сприяння спільноті	Всі соціальні групи мають інтерес у поліпшенні якості життя та розвитку громади. Проєкти, спрямовані на розвиток інфраструктури, освіти, медицини тощо, можуть мати широкий спектр підтримки.
Розвиток власних ресурсів	Підприємці та бізнес-спільнота можуть мати інтерес у розвитку власного бізнесу через поліпшення інфраструктури та збільшення попиту на товари та послуги.
Підтримка культурної спадщини	Етнічні групи можуть мати інтерес у збереженні та розвитку своєї культурної спадщини. Проєкти, спрямовані на підтримку мистецтва, традицій та мов, можуть знаходити підтримку у цій групі.

Врахування різних ролей та інтересів соціальних груп дозволяє розробникам проєктів створювати ініціативи, які будуть максимально відповідати реальним потребам та сприяти взаємодії різних членів громади для досягнення спільних цілей.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУ: МЕТОДИ, ЕТАПИ, РЕСУРСИ

3.1 Визначення мети та цілей соціального проєкту

Мета соціального проєкту може класифікуватися за різними критеріями в залежності від спрямованості та характеру бажаного впливу. (Балакірева, 2002)

Ось кілька можливих аспектів класифікації:

1. За соціальною сферою:

- соціальна підтримка - забезпечення допомоги та підтримки вразливим групам населення;

- освіта та розвиток - поліпшення доступу до якісної освіти, професійної підготовки та розвитку навичок;

- охорона здоров'я - забезпечення доступу до ефективної медичної допомоги та профілактичних заходів;

- економічна самодостатність - розвиток проєктів, спрямованих на збільшення можливостей для заробітку та підвищення економічної самодостатності.

2. За масштабом впливу:

- локальний рівень - вплив на конкретну територіальну громаду чи спільноту;

- регіональний рівень - розширений вплив на регіональному рівні;

- національний рівень - проєкти, спрямовані на вирішення соціальних проблем на національному рівні.

3. За тривалістю:

- короткострокові - проєкти, спрямовані на швидке поліпшення конкретної ситуації;

- середньострокові та довгострокові - орієнтовані на стійке зміцнення та розвиток соціальних систем.

4. За характером впливу:

- позитивний вплив - заходи, спрямовані на покращення певних аспектів соціального життя;

- превентивний вплив - заходи, спрямовані на запобігання виникненню соціальних проблем.

Класифікація соціальних мет дозволяє зрозуміти різноманітність мет цього типу проєктів та адаптувати їх до конкретних потреб та умов громади.

У разі, коли проєкт має декілька векторів, його мети можна класифікувати як:

1. Основні мети, тобто цілі, які є головними та ключовими для досягнення успіху проєкту. Вони визначають загальний напрямок та орієнтири проєкту.

2. Додаткові (вторинні) мети, тобто цілі можуть включати додаткові переваги, розвинення певних компонентів проєктів чи підсилювати подальший вплив.

3. Стратегічні мети, тобто цілі пов'язані з довгостроковим розвитком та впливом проєкту на організацію чи громаду. Такі мети визначають, як проєкт вписується у загальну стратегію та місію.

4. Тактичні мети, тобто цілі, що пов'язані з конкретними завданнями та діяльностями, необхідними для досягнення основних та додаткових мет соціального проєкту.

Цілі в множині можуть створювати комплексний підхід до реалізації проєкту, охоплюючи різні аспекти та враховуючи різноманітні потреби зацікавлених сторін. Такий підхід дозволяє більш повно оцінити вплив проєкту на громаду чи організацію. (Бондаренко, 2006)

Цілі соціального проєкту – це конкретні, вимірювані та досяжні результати, які проєкт має досягти для вирішення конкретних соціальних проблем або задоволення потреб громади. (Яременко та ін., 2002) Цілі визначають напрямок дій та визначають, які конкретні зміни повинні відбутися в результаті реалізації проєкту. Основні елементи визначення цілей соціального проєкту включають:

1. Специфічність (Specific). Цілі повинні бути чітко сформульовані та конкретизовані, щоб кожен може зрозуміти, що саме має бути досягнуто.

2. Вимірюваність (Measurable). Цілі повинні бути вимірюваними, щоб можна було об'єктивно оцінити ступінь досягнення результатів.

3. Досяжність (Achievable). Цілі повинні бути реалістичними та досяжними в умовах проєкту, враховуючи наявні ресурси та обмеження.

4. Релевантність (Relevant). Цілі повинні бути пов'язаними з основними проблемами чи потребами громади, які потрібно вирішити.

5. Часовий характер (Time-bound). Цілі повинні мати конкретний термін виконання, щоб визначити строк досягнення результатів.

Цілі соціального проєкту можна класифікувати за різними критеріями в залежності від характеру та спрямованості. Нижче наведено загальну класифікацію цілей соціальних проєктів:

1. За спрямованістю:

- соціально-економічні цілі спрямовані на покращення економічної ситуації та благополуччя громади;
- соціально-культурні цілі мають на меті зміцнення соціокультурного середовища, розвиток освіти, культури та традицій;
- соціально-медичні цілі направлені на поліпшення стану здоров'я та медичного обслуговування.

2. За способом впливу:

- профілактичні цілі спрямовані на запобігання виникненню соціальних проблем та негативних явищ;
- корекційні (реабілітаційні) цілі спрямовані на виправлення вже існуючих проблем та покращення ситуації.

3. За об'єктом впливу:

- індивідуальні цілі орієнтовані на поліпшення життя окремих осіб або сімей;
- групові цілі спрямовані на вирішення проблем груп населення чи певних громадських об'єднань;

- системні цілі мають на меті вплив на загальну систему або структуру суспільства.

4. За тривалістю впливу:

- короткострокові цілі орієнтовані на досягнення результатів протягом короткого періоду, зазвичай до 1 року;
- середньострокові цілі передбачають вплив та зміни протягом кількох років;
- довгострокові цілі спрямовані на досягнення важливих результатів у віддаленому майбутньому, можуть передбачати декади чи століття.

5. За географічною областю:

- локальні цілі спрямовані на розв'язання проблем та покращення ситуації в обмеженій географічній області;
- регіональні цілі орієнтовані на вплив у межах конкретного регіону чи області;
- національні або міжнародні цілі задаються з метою вирішення проблем на національному чи міжнародному рівні.

Класифікації цілей соціального проєкту можуть варіюватися в залежності від конкретного контексту та завдань соціального проєкту. (Повідайчик, 2018)

3.2 Формулювання задач та визначення показників результативності соціальних ініціатив

Задачі соціальних ініціатив - це конкретні, мета-орієнтовані завдання, які визначаються з метою вирішення соціальних проблем та покращення благополуччя громади чи окремих соціальних груп. (Богдан, 2015) Такі завдання спрямовані на досягнення конкретних результатів та вирішення конкретних потреб. Кожна задача є окремим кроком або етапом у виконанні соціальної мети та сприяє досягненню певних соціальних результатів.

Класифікація задач соціальних ініціатив:

1. Освітні ініціативи: розвиток освітніх програм та навчальних закладів; підвищення доступності освіти для всіх верств населення; реалізація проектів з профорієнтації та підтримки молоді у виборі кар'єри.

2. Соціальна адаптація та реабілітація: створення програм для підтримки вразливих соціальних груп; забезпечення психологічної та кар'єрної підтримки для підлітків та молоді; реалізація проектів із соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями.

3. Медичні ініціативи: забезпечення доступу до якісної медичної допомоги; профілактика захворювань та підвищення медичної грамотності; реалізація проектів з боротьби з пандеміями та епідеміями.

4. Соціально-економічні ініціативи: підтримка підприємництва та створення робочих місць; розвиток програм соціальної підтримки для малозабезпечених груп населення, забезпечення житлового будівництва та соціального житла.

5. Екологічні ініціативи: проєкти з енергоефективності та відновлювальної енергетики, заходи по збереженню природних ресурсів та екосистем, екологічна освіта та впровадження зелених технологій.

Класифікація задач соціальних проектів допомагає визначити специфіку кожної соціальної ініціативи та налаштувати їх на досягнення конкретних соціальних цілей.

У сучасному соціумі, де соціальні ініціативи стають все більш актуальними, визначення ефективності та успішності таких проектів є важливим завданням. (Шендеровський, 2006) Один із ключових аспектів цього процесу - методи визначення показників результативності соціальних ініціатив.

Методи визначення показників результативності соціальних ініціатив:

1. Аналіз документації та звітності забезпечує оцінку відповідності виконаних робіт та досягнутих результатів заявленим цілям проекту через аналіз звітності та інших документів.

2. Оцінка задоволення потреб включає збір та аналіз відгуків та опитувань учасників проєкту щодо того, наскільки ініціатива відповідає їхнім потребам та очікуванням.

3. Моніторинг індикаторів виконання характеризується постійним вимірюванням та аналізом ключових індикаторів, які вказують на хід виконання ініціативи та досягнення поставлених завдань.

4. Ключові показники ефективності (KPI), які найкраще відображають рівень досягнення цілей та завдань проєкту.

5. Експертна оцінка - залучення експертів та фахівців для об'єктивної оцінки результативності ініціативи згідно з встановленими стандартами.

6. Порівняльний аналіз досягнень соціальної ініціативи з аналогічними проєктами або серіями ініціатив для оцінки її конкурентоспроможності та ефективності.

7. Вартісна оцінка відносно досягнень та показників ефективності для забезпечення раціонального використання ресурсів.

Застосування вищезазначених методів визначення показників результативності дозволяє отримати об'єктивну та повну картину ефективності соціальних ініціатив. (Довгань та ін., 2017) Ретельний аналіз інформації, врахування потреб громади та систематичний контроль допомагають забезпечити успішність та сталість подібних проєктів у сучасному суспільстві.

3.3 Рекомендації для подальших розробок соціальних проєктів в Україні

У сучасних умовах розвитку громадського сектору в Україні, важливою складовою стає ефективне управління соціальними проєктами. (Лукашевич та ін., 2017) З метою підтримки та покращення цього процесу, пропонуємо низку рекомендацій, спрямованих на оптимізацію та підвищення якості соціальних ініціатив. (Овод, 2016)

1. Глибокий аналіз потреб. Перед розробкою соціального проєкту проводите комплексний аналіз потреб громади, зокрема враховуючи

регіональні відмінності та специфіку соціально-економічного стану. Глибокий аналіз потреб є критичним етапом у впровадженні соціальних проєктів. Для досягнення успіху, необхідно ретельно вивчити потреби громади на всіх рівнях та виявити фактори, які впливають на їх виникнення та розвиток. Такий етап включає наступні кроки:

- систематичний збір та аналіз соціальних даних;
- урахування регіональних відмінностей;
- врахування соціокультурних аспектів;
- оцінка динаміки потреб включає аналіз їхньої динаміки та тенденцій, для розуміння, як вони можуть змінюватися в майбутньому;
- залучення громади до процесу для більш точного визначення їхніх реальних потреб.

2. Ефективне використання ресурсів. З огляду на економічну обмеженість, акцентувати увагу на ефективному використанні ресурсів, включаючи залучення волонтерів, використання технологій та оптимізацію витрат.

- використовувати волонтерство як джерело сил та ініціативи;
- використання сучасних технологій дозволяє підвищити ефективність процесів та оптимізувати витрати;
- оптимізація фінансових витрат;
- розвиток стратегічних партнерств з бізнесом, іншими неприбутковими організаціями та державними установами є способом збільшення ресурсів шляхом об'єднання зусиль та ділення витрат;
- систематична оцінка ефективності та коригування стратегій;
- орієнтація на довгострокову стійкість.

3. Партнерства та мережі. Розвивати партнерства з місцевими громадами, органами влади, бізнесом та неприбутковими організаціями для підтримки та спільної реалізації проєктів.

- місцеві громади як ключові союзники;
- співпраця з органами влади;
- бізнес-партнерства для сталих ресурсів;

- співпраця з неприбутковим сектором;
- мережева взаємодія для обміну досвідом;
- колективна реалізація проєктів.

4. Інновації та технології. Використання інноваційних рішень та технології для покращення якості та ефективності соціальних проєктів, сприяючи їхньому сталому розвитку.

- використання технологій для моніторингу та аналізу;
- розвиток "розумних" інфраструктур; використання сучасних рішень у сферах енергоефективності, водопостачання та транспорту допомагає створити більш стале та зручне середовище;
- створення відкритих даних та ресурсів;

5. Адаптація до регіональних особливостей. При розробці проєктів враховуватите різноманітність регіонів України та адаптувати стратегії до конкретних потреб кожного регіону.

- глибоке заземлення в культурі та традиціях;
- розуміння економічних відмінностей;
- локальні екологічні та природні аспекти;
- соціально-економічна інтеграція;
- гнучка стратегія виконання;
- участь місцевих ініціатив;
- місцеві ресурси та підтримка:

6. Залучення громадськості. Створювати механізми для активного залучення громади в процес розробки та впровадження соціальних проєктів, забезпечуючи широку підтримку.

- створення платформ для діалогу;
- участь в процесі прийняття рішень;
- організація громадських обговорень;
- формування робочих груп;
- інформаційна прозорість;

- запровадження освітніх ініціатив для підвищення рівня обізнаності громади щодо соціальних проєктів;

- активізація волонтерського руху;

- відкритість до фідбеку;

- місцеві заходи та ініціативи;

- розбудова довіри.

7. Ефективна система управління. Розвивати ефективну систему управління проєктами, враховуючи особливості української бюрократії та вдосконалюючи механізми взаємодії з владою.

- прозорість та відкритість;

- оптимізацію робочих процесів, яка покращить швидкість та якість виконання завдань;

- система моніторингу та звітності;

- комунікація та спілкування з владою;

- інвестицій в розвиток кадрового потенціалу управлінського складу;

- адаптація до змін в законодавстві;

- взаємодія з іншими ініціативами;

- запровадження систему неперервної самооцінки ефективності управління проєктом, щоб швидко реагувати на виникаючі проблеми та вчасно коригувати стратегії.

8. Спрощення адміністративних процедур. Сприяння спрощенню адміністративних процедур та лобіюйте за вдосконалення системи управління в сфері соціальних ініціатив.

- оптимізація документації;

- активна участь у громадських обговореннях та діалозі з представниками влади може сприяти позитивним змінам у законодавстві;

- електронізація процесів;

- розробка ефективних механізмів контролю, для уникнення зловживань та забезпечення дотримання норм та вимог, що допоможе підтримувати прозорість та високий стандарт управління;

- забезпечте навчання учасників проєкту щодо ефективної взаємодії з адміністративними процедурами

- діалог із зацікавленими сторонами.

9. Навчання та інформаційна підтримка. Забезпечення постійного навчання та інформаційної підтримки для учасників проєктів, розширюючи їхні знання та навички.

- організація тренінгів та семінарів;

- створення онлайн-ресурсів;

- менторська підтримка;

- організація інформаційних кампаній для широкої громадськості та учасників проєктів;

- участь у конференціях та форумах;

- створення спільнот.

10. Моніторинг та оцінка результатів. Запровадження системи постійного моніторингу та оцінки результатів для вчасного виявлення та виправлення можливих проблем, а також для підвищення ефективності проєктів.

- ретельний вибір ключових показників ефективності, які належить моніторити та оцінювати, забезпечуючи їхню відповідність меті та завданням проєкту;

- регулярні моніторингові звіти;

- залучення зовнішніх експертів;

- на основі результатів моніторингу розробляти та впроваджувати корекційні заходи для вирішення виявлених проблем та оптимізації процесів;

- оцінка соціального впливу;

- проведення порівняльного аналізу з аналогічними проєктами для визначення конкурентоспроможності та виявлення можливостей для подальшого розвитку.

- забезпечення прозорості та регулярної звітності перед усіма зацікавленими сторонами, включаючи фінансові звіти, для забезпечення відкритості та відповідальності.

Запрооновані рекомендації є лише частковою спробою внести свій внесок у розвиток соціального сектору в Україні. Досягнення успіху у реалізації соціальних ініціатив визначається комплексністю підходів, високою мірою відповідальності та планом дій, спрямованим на зміни для громади.

ВИСНОВКИ

Соціальний проєкт, як інструмент реалізації потреб громади, визнається ключовим елементом соціальної сфери, вимагаючим глибокого та комплексного підходу. Теоретичні основи управління проєктами в соціальній сфері слугують фундаментом для розуміння концепції соціального проєкту. Визначення цілей та мети, аналіз потреб громади та вивчення ролей соціальних груп в громаді стають важливим етапом перед розробкою і реалізацією проєктів.

Розглянуті теоретичні основи рольового управління проєктами в соціальній сфері дозволяють впроваджувати ефективні інструменти для реалізації соціальних ініціатив. Методи аналізу потреб громади визначаються як ключовий етап для вдалого формування та вибору соціальних проєктів. Узгодження та врахування різноманітності соціальних груп у громаді розкриває широкий спектр індивідуальних та колективних потреб, що служить основою для розробки збалансованих та відповідальних проєктів.

Розробка соціального проєкту передбачає чітке визначення його мети та цілей, а також встановлення чітких завдань та показників результативності. Застосування рекомендацій для розробок соціальних проєктів в Україні передбачає глибокий аналіз потреб громади, максимальне використання ресурсів та сприяння партнерствам із різними суб'єктами.

Отже, соціальний проєкт, інтегрований з теоретичними засадами управління проєктами та аналізом потреб громади, стає ключовим інструментом для реалізації потреб та сприяння сталому соціальному розвитку в українському суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стрижко, М., & Ковалевська, А. (2021). Концептуальні основи розробки соціальних проєктів організацій. Молодий вчений, (3 (91)), 372–378. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-3-91-78>
2. Матюшенко, О. В. (2022). Соціальне проєктування: теоретичні підходи до визначення. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування, (4). <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-4-02-01>
3. Конституція України (1996). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Закон України «Про громадські об'єднання» (2013). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
5. Закон України «Про державні закупівлі». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
6. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»ю Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
7. Безверхнюк, Т.М., Сенча, І.А., Сивак, Т.В., Левицький, А.О. (2013). Управління соціальними проєктами: оцінка ризиків і аналіз зацікавлених сторін. [Вісник Національної академії державного управління при Президентові України](#). 4, 17-24. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_4_5
8. Ноздріна, Л. В., Ящук, В. І., Полотай, О. І. (2010). Управління проєктами. Київ. 432 с.
9. Тянь, Р.Б, Холод, Б.І., Ткаченко, В.А. (2003). Управління проєктами. Київ. 224 с.
10. Шкуро, В.П. (2012). Підвищення якості реалізації соціальних проєктів. [Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Психологічні науки](#), 2(9), 265-269. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2012_2_9_54

11. Yaremenko, O. O. (2004). Research component of social projects: the ideology and framework of the process. *Ukrainian society*, 2004(1), 76–87. <https://doi.org/10.15407/socium2004.01.076>
12. Геращенко, Н.О. (2010). Особливості формування цілей у проєктах соціального розвитку. *Управління проєктами та розвиток виробництва*, 1(33).
13. Палатна, Д. (2022). Розвиток соціальної сфери у сучасних територіальних громадах. *Social Work and Education*, Vol. 9, No. 1. pp. 75-88. DOI: 10.25128/2520-6230.22.1.6.
14. Безалько, О.В. (2005). *Соціальна робота в громаді*. Київ. 176 с.
15. Куценко, В., Кінаш, І., Євтушенко, Г. (2021). Соціальні домінанти як осередок розвитку територіальних громад на інноваційній основі (синергетичний аспект). *Соціальні аспекти сталого розвитку*. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/183418/14-Kutsenko.pdf?sequence=1>
16. Черкашина, Т. О. (2010). Недержавні громадські організації як суб'єкт надання соціальної допомоги населенню. *Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право*. 2(6), 89–94.
17. Liakh, T., Spirina, T., & Lekholetova, M. (2022). Methods of territorial community assessment of own needs. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: «Pedagogy. Social Work»*, 1(50), 178–181. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.178-181>
18. Слозанська, Г.І. (2016). Організація громади як метод соціальної роботи в громаді. *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*. 16, 130-136.
19. Капська, А.Й. (2004). *Соціальна робота: технологічний аспект*. Київ. 352 с.
20. Беновська, Л. (2021). Соціальна інфраструктура територіальних громад: інтереси стейкхолдерів. *Галицький економічний вісник*, 2 (69). Режим доступу: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.02

21. Шнаппер, Д. (2007). Спільнота громадян. Про модерну концепцію нації. Харків. 223 с.
22. Балакірєва, О.М. (2002). Моніторинг соціальних проектів і програм. Соціальна робота в Україні на початку XXI століття: проблеми теорії і практики. Київ. С. 241.
23. Бондаренко, Ю. В. (2006). Оцінка соціальних проектів та програм як інструмент ефективного управління недержавною некомерційною організацією. Київ. 127 с.
24. Яременко, О.О., Артюх, О.Р., Балакірєва, О.М. (2002). Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів. Київ. 132 с.
25. Повідайчик, О., Жиленко, Р. (2018). Методи досліджень у соціальній роботі. Ужгород. 164 с.
26. Богдан, О. (2015). Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Київ. 376 с.
27. Шендеровський, К. (2006). Моніторинг в соціальній роботі. Київ. 144 с.
28. Довгань, Л.Є., Мохонько, Г.А., Малик, І.П. (2017). Управління проектами. Київ. 420 с.
29. Овод, Ю. (2016). Інноваційні технології в соціальній роботі. Збірник наукових праць Національної Академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. 3(5), 175–184.
30. Лукашевич, М.П., Туленков, М.М. (2007). Менеджмент соціальної роботи: теорія і практика. Київ. с. 68.